

UDENRIGSMINISTERIET

UDLEVERINGSNOTAT til ministeren for fiskeri, ligestilling og nordisk samarbejde

Notat til ordførerne om strafferammen for kvindelig omskæring

Problem/Formål

Dette notat beskriver omskæring af piger og kvinder, herunder de gældende regler med udgangspunkt i en konkret dom i Højesteret fra maj 2018.

Baggrund

I maj 2018 stadfæstede Højesteret byrettens dom på 1 ½ års fængsel i en sag, hvor to forældre var kendt skyldige efter straffelovens §245a om forbud mod omskæring af piger. Det drejede sig om deres to mindreårige piger, der var blevet omskåret i et afrikansk land. Dommen har været debatteret i medierne, herunder Ugeskrift for læger. Ifølge § 245 a straffes omskæring af piger og kvinder med fængsel indtil 6 år. Ifølge § 246 kan der være skærpene omstændigheder ved en omskæring (alvorlige skader eller døden til følge) fængsles med straf op til 10 år.

Før vedtagelsen af bestemmelsen i 2003 var kvindelig omskæring strafbart efter straffelovens almindelige voldsbestemmelser om legemskrænkelser. Formålet med i sin tid at indsætte en ny, særlig straffelovsbestemmelse for omskæring var, at markere samfundets afstandtagen fra de lemlæstende og rent traditionsbestemte indgreb og for i loven at fastslå, at der ikke under nogen omstændigheder kan gives samtykke til kvindelig omskæring – hverken af pigen selv eller af forældrene – med den virkning, at indgrebet bliver straffrit. Desuden blev det bestemt, at mindstestrafen er fængsel, og at straffebestemmelsen i modsætning til, hvad der sædvanligvis gælder for straffelovsbestemmelser, også skulle gælde for gerninger foretaget i udlandet.

Om strafudmåling

Med hensyn til muligheden for at graduere straffen fremgår det i forarbejderne til loven, at straffen kan gradueres afhængigt af indgrebets karakter og type. Disse bemærkninger er en yderligere præcisering af, hvilke hensyn der kan tages ved strafudmålingen, ud over de generelle hensyn til formildende eller skærpene omstændigheder, der fremgår af straffelovens generelle bestemmelser.

Af højesteretsdommen fremgår det, at de ved strafudmålingen har refereret til denne passus i lovbemærkningerne, og at de med henblik på en vurdering af karakteren og omfanget af omskæringen bl.a. har lagt en udtalelse fra Retslægerådet om dette til grund. Af Retslægerådets udtalelse fremgår det bl.a.

”Som formidlende omstændighed må der imidlertid lægges vægt på, at indgrebene formentlig er blevet foretaget på et sygehus og på en måde, som ifølge Retslægerådet betyder, at der er sket en pæn opheling uden synligt arvæv, og at der ikke umiddelbart *kan forventes gener eller smerter ved seksuallivet.*”

Det er således Retslægerådet og ikke domstolen, der har udtalt sig om, at der kan være tale om formidlede omstændigheder.

Enhed:

Ligestillingsafdelingen
(LIGE)

Sagsbehandler:

Iben Rostock-Jensen

Dato:

20-09-2018

Sagsnummer:

2018 - 30267

Bilag:

-

Om Retslægerrådet

Retslægerrådet er et uafhængigt råd, der formelt set udpeges af dronningen (JM), det består af op til 12 læger (pt. 11 - heraf 3 kvinder). Rådets opgave er at afgive lægevidenskabelige skøn til offentlige myndigheder i sager om enkeltpersoners retsforhold.

Om omskæring og kategorierne for disse

Det anslås, at 140 millioner kvinder er omskårne, og at 2 millioner omskæres årligt. Indgrebet foretages, fra pigen er få dage gammel og op til 15-årsalderen. Kvindelig omskæring finder sted i 29 lande og er mest udbredt i Nord- og Centralafrika, dele af Mellemøsten og Asien. I Djibouti, Eritrea, Etiopien, Sierra Leone, Somalia og Sudan er over 80 pct. af kvinderne omskåret, i andre nord- og mellemafrikanske lande er det 10-30 pct. I 2014 anslog Europa-Parlamentet, at 0,5 mio. piger og kvinder i Europa var omskåret, og at 180.000 piger er i fare for omskæring. Der er ikke i Danmark opgørelser eller estimater for, hvor mange piger og kvinder der er omskåret.

Sundhedsstyrelsen har eksplicit forbudt læger at foretage kvindelig omskæring, da det anses for en lemlæstende operation. Endelig er der i Servicelovens jf. §154 indberetningspligt for personer, der har kendskab til nogen, der har til hensigt at omskære deres datter, og §153 skærpet indberetningspligt for personer, der yder offentlig tjeneste eller hverv (læger, jordemødre mv.).

En undersøgelse fra 2017 af 57 kommuners indsats over for omskæring af piger viser, at 7 kommuner angiver at have en specifik handlingsplan, herunder København, mens 13 kommuner angiver, at pigeomskæring indgår i andre af kommunernes handleplaner.

WHO har lavet en kategorisering af 4 typer af omskæring af piger. Denne kategorisering er alment anerkendt og går igen i bl.a. Sundhedsstyrelsens og andre myndigheders materialer.

Kategori 1-3 beskriver de forskellige grader af indgrebet karakteriseret ved, hvor meget af pigens kønsorganer der fjernes, og hvorvidt der er en (hel eller delvis) sammensyning efterfølgende. Kategori 4 beskriver alle andre former for indgreb.

I denne sag, har Retslægerrådet udtalt, at begge pigernes indgreb er klassificeret som type 2b.

De forskellige former for omskæring er endvidere beskrevet på [www.sundhed.dk: https://www.sundhed.dk/sundhedsfaglig/lægehaandbogen/gynaekologi/tilstande-og-sygdomme/diverse/kvindelig-omskæring/](https://www.sundhed.dk/sundhedsfaglig/lægehaandbogen/gynaekologi/tilstande-og-sygdomme/diverse/kvindelig-omskæring/)

Strafferammen i de nordiske lande:

Norge: Ifølge § 284 om ”Kjønnslemlæstelse”, straffes omskæring med fængsel op til 6 år. Ifølge § 285 om ”grov kjønnslemlæstelse”, straffes grov omskæring (længere sygdom, uhelbredelig skade, død eller betydelig skade på krop) med fængsel op til 15 år.

Sverige: Ifølge Lag (1982:316) om ”förbud mot könsstympning av kvinnor”, straffes omskæring med fængsel i mindst 2 år og maksimalt 6 år. Er omstændighederne for indgrebet mindre groft, er straffen fængsel i op til 4 år. Er indgrebet groft (alvorlig

sygdom, livsfare, særlig hensynsløshed), straffes med fængsel i mindst 5 og maksimalt 10 år.

LIGE